
АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ГРАДСКИ ТРАНСПОРТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Цветелина Цветкова
tzkondakova@gmail.com

*Висше транспортно училище „Тодор Каблешков“
Катедра „Икономика и счетоводство в транспорта
София, ул. „Гео Милев“ № 158
БЪЛГАРИЯ*

***Ключови думи:** финансово управление, разходи, приходи, превоз на пътници, обществен градски транспорт*

***Резюме:** Общественият превоз на пътници на територията на Столична община е обществено значима дейност, и представлява предоставяне на услуги за превоз на пътници на територията на общината, регулярно и недискриминационно. Осигурява необходимите транспортни връзки на гражданите за достъп до работни места, здравни, културни и др. институции, необходими в ежедневието на живущите и гостите на града.*

София, като доказано най-бързо бързо развиващият се град в страната, както в туристическия така и в икономическия сектор, е необходимо да отговори на предизвикателствата, свързани с обезпечаването на качествена транспортна услуга на увеличаващото се население в града.

Качеството на предлаганата услуга е в тясна зависимост от наличието на финансови ресурси за осъществяване на дейността и реализиране на подобрения в системата. Наличието на ресурси за реализиране на необходимите за системата инвестиции, както по отношение на обновяване на експлоатирания от транспортните дружества подвижен състав, така и по отношение на транспортната инфраструктура, зависи от правилното им управление. Основно звено в структурата на финансовото управление на обществения градски транспорт на територията на Столична община е общинското дружество „Център за градска мобилност“

В доклада ще се разгледа структурата на финансовото управление на приходите и разходите, реализирани при експлоатацията на обществения градски транспорт на територията на Столична община, представени като функционираща система, в която разходите на транспортните оператори по изпълнение на обществен превоз на пътници се финансират от различни източници.

Общественият градски транспорт на град София се изпълнява чрез търговски дружества, 100 % общинска собственост, посредством подписани договори за обществен превоз на пътници, сключени между Столична община, транспортните

оператори и „Център за градска мобилност“ ЕАД/ ЦГМ/. Транспортните оператори са „Столичен електротранспорт“ ЕАД, „Столичен автотранспорт“ ЕАД и „Метрополитен“ ЕАД. Малка част от автобусните линии са договорени чрез концесия с частни оператори.

В изпълнение на тези договори, ЦГМ ЕАД осъществява дейности по реализация на приходите, контрол по редовността на пътниците както и цялостна организация, по управление, контрол, отчитане и окачествяване на пътническите превози по обществения транспорт като интегриран превозен процес, възложени от Столична община. Издаването, зареждането, подмяната и блокирането на превозни документи, както и разплащането на парични средства с транспортните оператори са също дейности извършвана от ЦГМ. Всички тези дейности се изпълняват при спазване на одобрена от Столичен общински съвет/СОС/ икономическа рамка за текущата година.

Икономическа рамка е водещият документ в системата на ОГТ. Тя представлява годишен план на обществения транспорт в столицата. Той касае всички транспортни оператори извършващи дейности по предоставяне на услугата и обхваща всички аспекти от дейността на обществения градски транспорт на територията на Столична община. Осигурява баланс между приходите и разходите в системата. Балансирането между приходите и разходите за обществения градски транспорт е от изключителна важност за функционирането му. Икономическата рамка на обществения транспорт в Столична община е част от договорите за възлагане на обществен превоз на пътници, сключени между Столична община и транспортните оператори. Основа за изготвянето и са постигнатите резултати от дейността по обществен превоз на пътници за предходната отчетна година, прогнозираните разходи за годината на приемане на рамката и прогнозираните приходи от различни източници. Изготвянето на обща Икономическа рамка за цялата система на обществения градски транспорт е обосновано със сложността, динамиката и интегрирания превозен процес на територията на Столична община. Чрез него се гарантира равнопоставеност на всички транспортни оператори при планирането, отчитането, окачествяването и заплащането на експлоатационната им дейност.

Ежегодно от страна на ЦГМ се изготвя проект на Икономическа рамка за следващата календарна година, след съгласуване с общинските превозвачи. Изготвянето протича на два етапа:

1. Прогнозиране на транспортната задача за всеки транспортен оператор за съответната година;
2. Прогнозиране на текущите приходи и текущите разходи и на текущия бюджетен баланс на обществения градски транспорт за съответната година.

Транспортната задача е основен елемент при подготвянето на първия етап на рамката и съдържа описание на всички маршрутни линии, и планирания пробег на пътни превозни средства по всички маршрути. Планираният маршрутен пробег се остойностява в разходната част на Икономическата рамка за текущата година. Проектът на икономическа рамка трябва да задава параметри, водещи до балансиране на транспортната задача и съответстващи на бюджета на общината. За целта ежегодно до 15 септември администрацията на Столична община определя обхвата на услугата за обществен превоз на пътници и предоставя на операторите план за следващата година. От своя страна дружествата с договор за пряко възлагане са задължени ежегодно преди 15 октомври да изпратят на общината и ЦГМ работен бизнес план за следващата година, който включва прогнозни параметри за приходите и разходите през следващата година. На базата на всички тези данни ЦГМ разработва и предлага проект на икономическа рамка за съответната година.

Таблица1 Транспортна задача

ПОКАЗАТЕЛИ	Мярка	Икономическа рамка 2017 г. ²	Икономическа рамка 2016 г. ¹
А. Транспортна задача	х.км	59 373	58 596
"Столичен електротранспорт" ЕАД	х.км	14 260	14 400
"Метрополитен" - ЕАД	х.км	4 517	4 490
"Столичен автотранспорт" ЕАД – договор с пряко възлагане	х.км	32 516	28 105
"Карат С" АД - пакет 2	х.км	5117	8 638
"МТК Гроуп" ООД	х.км	2 309	906
"Еридантранс" ООД	х.км	654	664
"Юнион Ивкони" ООД	х.км	0	1393

Годишната транспортна задача за 2017 г. е увеличена е 777 хил.км. спрямо транспортната задача за 2016 г. и е в размер на 59 373 хил. км.,

Основни показатели при изготвянето на проекта на Икономическата рамка на втори етап са разходите на транспортните оператори по изпълнение на обществен превоз на пътници финансирани от различни източници.

Основните източници за финансиране на дейността по обществен превоз на пътниците по основните линии от транспортната схема на Столична община включват:

- приходи от продажба на превозни документи
- средства от държавния бюджет и от бюджета на Столична община за компенсиране на намалените приходи на операторите от пътувания при преференциални условия на определени категории лица
  - компенсации от бюджета на СО за изпълнение на задължението за обществена превозна услуга (съгласно Регламент 1370/2007)
  - субсидии от държавния бюджет за извършване на превози по нерентабилни автобусни линии от вътрешноградския транспорт
  - собствени приходи на вътрешните транспортни оператори, свързани с изпълнението на дейността по обществен превоз на пътници, в т.ч.; приходи от продажба на билети чрез собствени канали за реализация, приходи от реклама, признати приходи от финансиране и други; средства от реклама; други източници, одобрени от СОС.

Приходите от продажба на превозни документи се отчитат съобразно периода на валидност на издадените превозни документи. Разпределят се между транспортните оператори за заплащане на изпълнената от тях услуга по обществен превоз на пътници след приспадане на възнаграждението на ЦГМ ЕАД.

Средствата от държавния бюджет и от бюджета на Столична община за компенсиране на безплатните и по намалени цени пътувания на определени категории лица се предоставят на всички транспортни оператори, изпълняващи договори за обществен превоз на пътници, съобразно размера, определен в бюджета.

Компенсациите се предоставят на ЦГМ ЕАД чрез Столична община на месечна база съобразно издадените и валидни за периода превозни документи, даващи право на пътуване с преференции. След приспадане на възнаграждението на дружеството се разпределят между операторите по ред и условия, определени от СОС.

Компенсациите от бюджета на Столична община за изпълнение на

задължението за обществен превоз на пътници (по Регламент 1370/2007) и субсидиите от държавния бюджет за извършване на превози по нерентабилни автобусни линии от вътрешноградския транспорт се предоставят на транспортните оператори, на които е възложено задължение за извършване на обществена услуга по превоз на пътници. Средствата, разпределени на операторите не могат да превишават сумата, съответстваща на нетния финансов ефект от изпълнение на задължението за обществена услуга.

Компенсациите и субсидиите се предоставят на транспортните оператори чрез ЦГМ ЕАД след представяне на справка за финансови резултати, придружена с декларация за вярност на данните, подписана от ръководителя на съответното дружество. При условие че са дължими, се разпределят между операторите до размера определен в съответния бюджет. Разпределението на средствата се извършва съгласно механизъм, утвърден от СОС.

Таблица 2 Отчет на дейностите по изпълнение на транспортната задача ³Хил.лв.

Вид източник на финансиране на транспортната задача - Приходи	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Обем от продажба на превозни документи през периода	93 911	107 957	116 689
Компенсации на преференциални карти от бюджета на Столична община	77 120	80 707	82 609
Компенсации на преференциални карти от Държавния бюджет	21 700	27 630	21 672
Субсидии от Столична община и компенсации по Регламент 1370/2007	23 500	26 500	26 500
Обща стойност на прихода за разпределение за текущия период	216 231	242 794	247 470

В следващата таблица са представени данни за действителните разходи на транспортните оператори за периода 2015-2017 г., за извършените дейности във връзка с обществения превоз на пътници.

Таблица 3 Разходи ³Хил.лв.

Разходи на транспортните оператори по обществения превоз на пътниците	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Оператори по договори за пряко възлагане	164 921	168 040	187 295
Оператори по договори след конкурс	53 052	44 503	31 065
Разходи за плащания по цесии	1 911	4 589	-
Общо разходи	219 884	217 132	218 360

Хил.лв.

Таблица 4 Недостиг

	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Сума на недостига с ДДС	19 626	1016	738

В обобщение на горните данни:

Таблица 5³

2015 г.хил.лв.	
Планирани разходи съгласно Икономическата рамка за 2015 г. без приспадане на възнаграждението на ЦГМ	272 161
Реално отчетени разходи от транспортните оператори	219 884
Изплатени средства на транспортните оператори	200 258
Недостиг	19 626
2016 г.хил.лв.	
Планирани разходи съгласно Икономическата рамка за 2016 г. след приспадане на възнаграждението на ЦГМ	214 007
Реално отчетени разходи от транспортните оператори	217 132
Изплатени средства на транспортните оператори	216 116
Недостиг	1 016
2017 г.хил.лв.	
Планирани разходи съгласно икономическата рамка за 2017 г. след приспадане на възнаграждението на ЦГМ	217 962
Реално отчетени разходи от транспортните оператори	218 360
Изплатени средства на транспортните оператори	217 622
Недостиг	738

Приетата икономическа рамка за 2017 г. е балансирана. Прогнозните приходи, посочени в утвърдената за 2017 г. рамка са в размер на 217 962 хил.лв. и съответстват на планираните разходи. Реално отчетените приходи за 2017 г., служещи за разплащане на извършените дейности от транспортните оператори, след приспадане на полагащото се възнаграждение за изпълнение на дейността по организация, управление, контрол, отчитане и окачествяване на обществената превозна услуга от страна на ЦГМ, са в размер на 217 622 лв. С цел осигуряване на балансирана икономическа рамка и генериране на достатъчно финансови средства за изпълнение на транспортната задача, чрез намаляване на пътуванията без превозен документ, с Решение на СОС № 270/14.04.2016 г.⁵ от 01.06.2016 г. е увеличена цената на единичното пътуване с 60%, но също така и са намалени цените на някои абонаментните карти за пътуване.

Гласуваната с Решение № на СОС икономическа рамка за 2018 г. съдържа следните данни⁴:

Таблица 6 Икономическа рамка 2018 г.

ПОКАЗАТЕЛИ		2018 г.	
А. Транспортна задача	х.км	60 134	100.00%
"Столичен електротранспорт" ЕАД	х.км	14 260	23.71%
"Метрополитен" - ЕАД	х.км	4 492	7.47%
"Столичен автотранспорт" ЕАД	х.км	29 500	49.06%
"МТК Гроуп" ООД	х.км	5 858	9.74%
"Карат С" АД - пакет 2	х.км	5 372	8.93%
"Еридантранс" ООД - л. 260	х.км	652	1.08%

След направеният анализ на разходите и приходите в системата на ОГТ за дейността по обществен превоз на пътници по отчетни данни за периода 2015-2017 г. се стига до извода, че в последните три години се постига постепенно намаляване на недостига на финансови средства за финансиране на услугата по обществен превоз на пътници. През 2015 г. недостигът на ресурси е изчислен в размер на 19 626 хил. лв., през 2016 г. е редуциран на 1 016 хил. лв., а за 2017 г. на 738 хил. лв.

ЛИТЕРАТУРА:

- [1] Икономическа рамка за 2016 г. - Решение на СОС № 269 от 14.04.2016 г.
- [2] Икономическа рамка за 2017 г. - Решение на СОС № 475 от 27.07.2017 г.
- [3] Доклад № СОА18-ВК66-1370 от дата 22.02.2018 г. с вносителите общински съветници Екатерина Йорданова, Зафир Зарков и Ивелина Джартова
- [4] Икономическа рамка за 2018 г. – Решение на СОС № 9 от 01.02.2018 г.
- [5] Решение на СОС № 270 от дата 14.04.2016 г

ANALYSIS OF THE FINANCIAL MANAGEMENT OF PUBLIC URBAN TRANSPORT IN THE TOWN OF THE SOFIA MUNICIPALITY

Cvetelina Cvetkova
tzkondakova@gmail.com

Todor Kableshkov University of Transport
Sofia, 158 Geo Milev str.
BULGARIA

Key words: *financial management, costs, revenue, passenger transport, public transport*

Abstract: *The public transport of passengers on the territory of the Sofia Municipality is a publicly significant activity and represents the provision of passenger transport services on the territory of the municipality on a regular and non-discriminatory basis. Provides the necessary transport links for citizens to access jobs, health, cultural, etc. institutions needed in the everyday life of residents and guests of the city.*

Sofia, as the fastest growing city in the country, both in the tourism and the economic sector, is needed to meet the challenges of providing a quality transport service to the growing population in the city.

The quality of the service delivered is closely related to the availability of financial resources for the implementation of the activity and the implementation of improvements in the system. The availability of resources to realize the necessary investments for the system, both in terms of renewal of rolling stock operated by transport companies and in terms of transport infrastructure, depends on their proper management. The main unit in the structure of the financial management of the public urban transport on the territory of Sofia Municipality is the municipal company „Urban Mobility Center“

The report will examine the structure of the financial management of the revenues and expenditures incurred in the operation of public transport on the territory of the Sofia Municipality, presented as a functioning system in which the costs of the transport operators for the public transport of passengers are financed by different sources